

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ അയോധ്യാകാണ്ഡേ

॥ ഷട്ചത്വാരീംശഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ഷട്ചത്വാരിംശഃ സർഗഃ ॥

സീതാലക്ഷ്മണാഭ്യാം സഹ ശ്രീരാമസ്യ രാത്രൗ തമസാതഭേ
നിവാസസ്തത്ര മാതുഃ പിതൃരയോധ്യായാശ്ച കൃതേ തദീയാ
ചിന്താ, സുപ്താൻ പൗരജനാൻ വിഹായ തസ്യ വനം പ്രതി
ഗമനം

തതസ്തു തമസാതീരം
രമ്യമാശ്രിത്യ രാഘവഃ |
സീതാമുദ്ദീക്ഷ്യ സൗമിത്രി -
മിദം വചനമബ്രവീത് || 2.46.1 ||

ഇയമദ്യ നിശാ പൂർവാ
സൗമിത്രേ പ്രഹിതാ വനം |
വനവാസസ്യ ഭദ്രം തേ
ന ചോത്കംഠിതുമർഹസി || 2.46.2 ||

പശ്യ ശൂന്യാൻയരൺയാനി
രുദന്തീവ സമന്തതഃ |
യഥാ നിലയമായദ്ഭി -
ർനിലീനാനി മൃഗദ്വിജൈഃ || 2.46.3 ||

അദ്യായോധ്യാ തു നഗരീ
 രാജധാനീ പിതൂർമ്മമ |
 സസ്ത്രീപുംസാ ഗതാനസ്മാത് -
 ശോചിഷ്യതി ന സംശയഃ || 2.46.4 ||

അനുരക്താ ഹി മനുജാ
 രാജാനം ബഹുഭിർഗുണൈഃ |
 ത്വാം ച മാം ച നരവ്യാഘ്ര
 ശത്രുഘ്നഭരതൗ തഥാ || 2.46.5 ||

പിതരം ചാനുശോചാമി
 മാതരം ച യശസ്വിനീം |
 അപി നാന്ധൗ ഭവേതാം നൗ
 രുദന്തൗ താവഭീക്ഷ്ണശഃ || 2.46.6 ||

ഭരതഃ ഖലു ധർമാത്മാ
 പിതരം മാതരം ച മേ |
 ധർമാർഥകാമസഹിതൈ -
 ര്വാകൈക്യരാശ്വാസയിഷ്യതി || 2.46.7 ||

ഭരതസ്യാനുശംസത്വം
 സഞ്ചിന്ത്യാഹം പുനഃ പുനഃ |
 നാനുശോചാമി പിതരം
 മാതരം ച മഹാഭുജ || 2.46.8 ||

ത്വയാ കാർയം നരവ്യാഘ്ര
 മാമനുവ്രജതാ കൃതം |
 അൻവേഷ്ടവ്യാ ഹി വൈദേഹ്യാ
 രക്ഷണാർഥം സഹായതാ || 2.46.9 ||

അദിഭിരേവ ഹി സൗമിത്രേ
 വത്സ്യാമൃദ്യ നിശാമിമാം |
 ഏതദ്ധി രോചതേ മഹ്യം
 വന്ധ്യേപി വിവിധേ സതി || 2.46.10 ||

ഏവമുക്ത്വാ തു സൗമിത്രിം
 സുമന്ത്രമപി രാഘവഃ |
 അപ്രമത്തസ്ത്വമശ്വേഷു
 ഭവ സൗമ്യേത്യുവാച ഹ || 2.46.11 ||

സോഽശ്വാൻ സുമന്ത്രഃ സംയമ്യ
 സുർയേസ്തം സമുപാഗതേ |
 പ്രഭുതയവസാൻ കൃത്വാ
 ബഭൂവ പ്രത്യനന്തരഃ || 2.46.12 ||

ഉപാസ്യ തു ശിവാം സന്ധ്യാം
 ദൃഷ്ട്വാ രാത്രിമുപാഗതാം |
 രാമസ്യ ശയനം ചക്രേ
 സൂതഃ സൗമിത്രിണാ സഹ || 2.46.13 ||

താം ശയ്യാം തമസാതീരേ
 വീക്ഷ്യ വൃക്ഷദലൈർവൃതാം |
 രാമഃ സൗമിത്രിണാ സാർധം
 സഭാർയഃ സംവിവേശ ഹ || 2.46.14 ||

സഭാർയം സമ്പ്രസുപ്തം തു
 ശ്രാന്തം സമ്പ്രേഷ്യ ലക്ഷ്മണഃ |
 കഥയാമാസ സുതായ
 രാമസ്യ വിവിധാൻ ഗുണാൻ || 2.46.15 ||

ജാഗ്രതോരേവ താം രാത്രിം
 സൗമിത്രേരുദിതോ രവിഃ |
 സൂതസ്യ തമസാതീരേ
 രാമസ്യ ബ്രൂവതോ ഗുണാൻ || 2.46.16 ||

ഗോകുലാകുലതീരായാ -
 സ്തമസായാ വിദൂരതഃ |
 അവസത് തത്ര താം രാത്രിം
 രാമഃ പ്രകൃതിഭിഃ സഹ || 2.46.17 ||

ഉത്ഥായ ച മഹാതേജാഃ
 പ്രകൃതീസ്താ നിശാമ്യ ച |
 അബ്രവീദ് ഭ്രാതരം രാമോ
 ലക്ഷ്മണം പുണ്യലക്ഷണം || 2.46.18 ||

അസ്ഥദ്യുപേക്ഷാൻ സൗമിത്രേ
 നിർവ്യപേക്ഷാൻ ഗൃഹേഷ്വപി |
 വൃക്ഷമൂലേഷു സംസക്താൻ
 പശ്യ ലക്ഷ്മണ സാമ്പ്രതം || 2.46.19 ||

യഥൈതേ നിയമം പൗരാഃ
 കുർവന്ത്യസ്ഥന്നിവർതനേ |
 അപി പ്രാണാൻ ന്യസിഷ്യന്തി
 ന തു ത്യക്ഷ്യന്തി നിശ്ചയം || 2.46.20 ||

യാവദേവ തു സംസുപ്താ -
 സ്താവദേവ വയം ലഘു |
 രഥമാരുഹ്യ ഗച്ഛാമഃ
 പന്മാനമകുതോദയം || 2.46.21 ||

അതോ ഭൂയോഽപി നേദാനീ -
 മിക്ഷ്യാകുപുരവാസിനഃ |
 സ്വപേയുരനുരക്താ മാ
 വൃക്ഷമൂലേഷു സംശ്രിതാഃ || 2.46.22 ||

പൗരാ ഹ്യാത്മകൃതാദ് ദുഃഖാദ്
 വിപ്രമോച്യാ നൃപാത്മജൈഃ |
 ന തു ഖൽവാത്മനാ യോജ്യാ
 ദുഃഖേന പുരവാസിനഃ || 2.46.23 ||

അബ്രവീൽലക്ഷ്മണോ രാമം
 സാക്ഷാദ് ധർമ്മമിവ സ്ഥിതം |
 രോചതേ മേ തഥാ പ്രാജ്ഞ
 ക്ഷിപ്രമാരുഹ്യതാമിതി || 2.46.24 ||

അഥ രാമോഽബ്രവീത് സൂതം
 ശീഘ്രം സംയുജ്യതാം രഥഃ |
 ഗമിഷ്യാമി തതോഽരൺധം
 ഗച്ഛ ശീഘ്രമിതഃ പ്രഭോ || 2.46.25 ||

സൂതസ്തതഃ സന്ത്യരിതഃ
 സ്യന്ദനം തൈർഹയോത്തമൈഃ |
 യോജയിത്വാ തു രാമസ്യ
 പ്രാഞ്ജലിഃ പ്രത്യവേദയത് || 2.46.26 ||

അയം യുക്തോ മഹാബാഹോ
 രഥസ്തേ രഥിനാം വര |
 ത്വരയാഽഽരോഹ ഭദ്രം തേ
 സസീതഃ സഹലക്ഷ്മണഃ || 2.46.27 ||

തം സൃന്ദനമധിഷ്ഠായ
 രാഘവഃ സപരിച്ഛദഃ |
 ശീഘ്രഗാമാകുലാവർതാം
 തമസാമതരന്നദീം || 2.46.28 ||

സ സന്തീര്യ മഹാബാഹുഃ
 ശ്രീമാങ്ശിഖമകണ്ടകം |
 പ്രാപദ്യത മഹാമാർഗ -
 മഭയം ഭയദർശിനാം || 2.46.29 ||

മോഹനാർഥം തു പൗരാണാം
 സൂതം രാമോബ്രവീദ് വചഃ |
 ഉദങ്മുഖഃ പ്രയാഹി ത്വം
 രഥമാരുഹ്യ സാരഥേ || 2.46.30 ||

മുഹൂർതം ത്വരിതം ഗത്വാ
 നിവർത്തയ രഥം പുനഃ |
 യഥാ ന വിദ്യുഃ പൗരാ മാം
 തഥാ കൂരു സമാഹിതഃ || 2.46.31 ||

രാമസ്യ തു വചഃ ശ്രുത്വാ
 തഥാ ചക്രേ ച സാരഥിഃ |
 പ്രത്യാഗമ്യ ച രാമസ്യ
 സൃന്ദനം പ്രത്യവേദയത് || 2.46.32 ||

തൗ സമ്പ്രയുക്തം തു രഥം സമാസ്ഥിതൗ
 തദാ സസീതൗ രഘുവംശവർധനൗ |
 പ്രചോദയാമാസ തതസ്തുരംഗമാൻ
 സ സാരഥിർഭയേന പഥാ തപോവനം || 2.46.33 ||

തതഃ സമാസ്ഥായ രഥം മഹാരഥഃ

സസാരഥിർദാശരഥിർവനം യയൗ |

ഉദങ്മുഖം തം തു രഥം ചകാര സ

പ്രയാണമാംഗൽയനിമിത്തദർശനാത് || 2.46.34 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ

അയോധ്യാകാണ്ഡേ ഷട്ചത്വരിംശഃ സർഗഃ ||